

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA TURIZM FAOLIYATINI BOSHQARISH.

Ismailov Muhammadali Avdumumin o'g'li

University business and science menejment kafedrası o'qituvchisi.

Muhammadiismailov8050@gmail.com Tel: +998941558050.

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada innovatsion iqtisodiyot sharoitida turizm faoliyatini boshqarishning nazariy asoslari va amaliy mexanizmlari chuqur tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida turizm sohasida innovatsiyalarni joriy etish, raqamli texnologiyalar asosida boshqaruv tizimini takomillashtirish hamda zamonaviy marketing strategiyalaridan foydalanish masalalari yoritilgan. Shuningdek, turizm korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion boshqaruvning ahamiyati asoslab berilgan. Maqola natijalari turizm sohasining barqaror va samarali rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: innovatsion iqtisodiyot, turizm boshqaruvi, raqamlashtirish, raqobatbardoshlik, xizmat sifati, strategik rivojlanish.

Аннотация: В статье проведён углублённый анализ теоретических основ и практических механизмов управления туристической деятельностью в условиях инновационной экономики. Рассматриваются вопросы внедрения инноваций, совершенствования системы управления на основе цифровых технологий и использования современных маркетинговых стратегий в сфере туризма. Обоснована роль инновационного управления в повышении конкурентоспособности туристических предприятий. Результаты исследования направлены на обеспечение устойчивого развития туристической отрасли.

Ключевые слова: инновационная экономика, управление туризмом, цифровизация, конкурентоспособность, качество услуг, стратегическое развитие.

Annotation: This scientific article provides an in-depth analysis of the theoretical foundations and practical mechanisms of managing tourism activities in the context of an innovative economy. The study examines the implementation of innovations, improvement of management systems based on digital technologies, and the use of modern marketing strategies in the tourism sector. The role of innovative management in enhancing the competitiveness of tourism enterprises is substantiated. The research findings contribute to ensuring sustainable development of the tourism industry.

Keywords: innovative economy, tourism management, digitalization, competitiveness, service quality, strategic development.

Kirish: Hozirgi davrda innovatsion iqtisodiyot jahon iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Innovatsiyalar ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish va boshqaruv jarayonlarida samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, xizmatlar sohasiga mansub bo‘lgan turizm tarmog‘ida innovatsion yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Turizm iqtisodiyotning yuqori daromad keltiruvchi, bandlikni ta‘minlovchi va hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatuvchi sohasi sifatida e‘tirof etiladi. Globallashtirish, raqamlashtirish va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi turizm faoliyatini boshqarishda yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Shu bois, innovatsion iqtisodiyot sharoitida turizm faoliyatini samarali boshqarish dolzarb ilmiy-amaliy masalaga aylanmoqda.

Innovatsion iqtisodiyot tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari:

Innovatsion iqtisodiyot – bu bilimlar, yangi texnologiyalar, ilmiy tadqiqotlar va axborot resurslariga asoslangan iqtisodiy tizimdir. Bunday iqtisodiyotda raqobat ustunligi innovatsiyalarni yaratish va ulardan samarali foydalanish orqali ta‘minlanadi. Innovatsion iqtisodiyotning asosiy xususiyatlariga quyidagilar kiradi:

- ilmiy-texnik taraqqiyotning tezlashuvi;
- raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi;
- inson kapitalining yetakchi omilga aylanishi;
- boshqaruvning moslashuvchan va strategik xarakter kasb etishi.

Ushbu xususiyatlar turizm sohasida ham o‘z aksini topib, yangi xizmat turlari va boshqaruv usullarini joriy etishni taqozo etadi. Turizm sohasida innovatsion rivojlanish xizmatlar sifatini oshirish, mijozlar ehtiyojlarini qondirish va bozor talablariga tez moslashish bilan bog‘liq. Innovatsiyalar turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, logistika tizimini yaxshilash va xizmat ko‘rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi. Turizmدا innovatsiyalar quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi:

- yangi turizm mahsulotlarini yaratish;
- ekologik va barqaror turizmni rivojlantirish;
- xizmatlar paketini diversifikatsiya qilish;
- zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.

Turizm faoliyatini boshqarishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati. Raqamli texnologiyalar turizm faoliyatini boshqarishda muhim vositaga aylanmoqda. Onlayn bronlash tizimlari, elektron to‘lovlar, mobil ilovalar va sun‘iy intellekt asosidagi platformalar boshqaruv jarayonlarini soddalashtiradi. Raqamlashtirish quyidagi afzalliklarni ta‘minlaydi:

- boshqaruv xarajatlarini kamaytirish;
- ma‘lumotlar bazasini shakllantirish va tahlil qilish;
- mijozlar bilan tezkor aloqani yo‘lga qo‘yish;
- xizmatlar sifatini oshirish.

Innovatsion boshqaruv va marketing strategiyalari. Innovatsion boshqaruv turizm korxonalarining uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan. Strategik rejalashtirish, brending va raqamli marketing innovatsion boshqaruvning asosiy elementlari hisoblanadi. Zamonaviy marketing strategiyalari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- internet marketing va ijtimoiy tarmoqlar orqali targ'ibot;
- mijozlar ehtiyojlariga mos individual xizmatlar;
- turizm brendlarini shakllantirish.

Turizm korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda innovatsiyalarning roli. Raqobatbardoshlik turizm korxonalarining bozordagi muvaffaqiyatini belgilovchi muhim ko'rsatkichdir. Innovatsiyalar orqali xizmatlar sifatini oshirish, narx siyosatini optimallashtirish va mijozlar sadoqatini kuchaytirish mumkin. Innovatsion yondashuvlar turizm korxonalariga:

- yangi bozorlarga chiqish;
- xizmatlar assortimentini kengaytirish;
- barqaror rivojlanishni ta'minlash imkonini beradi.

Xulosa: Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion iqtisodiyot sharoitida turizm faoliyatini boshqarish samaradorligi innovatsion yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni joriy etish bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy boshqaruv usullaridan foydalanish turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlab, uning iqtisodiyotdagi rolini kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining turizm sohasiga oid farmon va qarorlari.
2. Kotler P. *Marketing Management*. – Pearson Education, 2019.
3. Buhalis D. *Tourism Management and Digital Transformation*. – Routledge, 2020.
4. Axmedov A.A. *Turizm iqtisodiyoti*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
5. UNWTO. *Tourism and Innovation Report*. – Madrid, 2022.
6. Nematillayevich L. I. et al. NORASMIY BANDLIKNING MEHNAT BOZORIDAGI O'RN VA IJTIMOYIY XAVFLARI //Latin American journal of education. – 2025. – T. 5. – №. 6. – C. 124-132.
7. Nematillayevich L. I. et al. NORASMIY ISH O'RINLARINING MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI //IMRAS. – 2025. – T. 8. – №. 11. – C. 75-81.
8. Nematillayevich L. I. et al. STATE PROGRAMS AND PROSPECTIVE STRATEGY FOR PROMOTING EMPLOYMENT THROUGH THE REDUCTION OF INFORMAL JOBS IN THE LABOR MARKET //INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS. – 2025. – T. 4. – №. 38. – C. 373-377.
9. Nematillayevich L. I. et al. INTERNATIONAL LEGAL NORMS FOR PROMOTING EMPLOYMENT THROUGH THE REDUCTION OF INFORMAL JOBS IN THE LABOR MARKET //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2025. – T. 4. – №. 37. – C. 144-146.

10. Nematillayevich L. I. et al. MEHNAT BOZORIDA NORASMIY ISH O' 'RINLARINI KAMAYTIRISH HISOBIGA BANDLIKKA KO' 'MAKLASHISHNING XALQARO-HUQUQIY NORMALARI. – 2025.
11. Nematillayevich L. I. ISHLAB CHIQUARISHNI GORIZONTAL DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLARI //MATERIALLARI TO 'PLAMI. – 2025. – C. 73.
12. Nematillayevich L. I. et al. NORASMIY IQTISODIYOTDAN RASMIY IQTISODIYOTGA O'TISH: QIYINCHILIKLAR VA IMKONIYATLAR. – 2025.
13. Nematillayevich L. I. et al. TRANSITION FROM THE INFORMAL ECONOMY TO THE FORMAL ECONOMY: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES. – 2025.
14. Ne'matillayevich L. I. et al. MEHNAT BOZORIDA NORASMIY ISH O'RINLARINI KAMAYTIRISH HISOBIGA BANDLIKKA KO'MAKLASHISH YO'LLARI //AMERICAN JOURNAL OF BUSINESS MANAGEMENT. – 2024. – T. 2. – №. 4. – C. 21-26.
15. Izzatulla L. CHARACTERISTICS OF HIGHER EDUCATION SERVICE PROVIDING ORGANIZATIONS //ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 8.071. – 2023. – T. 12. – №. 01. – C. 21-28.
16. Izzatulla L. PROVIDING EFFECTIVE ACTIVITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET, DEVELOPING A DEVELOPMENT STRATEGY //INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876. – 2023. – T. 17. – №. 01. – C. 9-14.
17. Levakov I. THE ROLE AND PLACE OF SERVICE SECTORS IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION //СОВРЕМЕННАЯ НАУКА: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ. – 2023. – С. 130-132.
18. Nematillaevich L. I. Main characteristics, theoretical issues of effective management strategies in higher education //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2022. – T. 11. – C. 97-101.
19. Nematillaevich L. I. Conceptual Foundations Of Effective Management In Higher Education Organizations //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2022. – T. 11. – C. 90-96.
20. Nematillaevich L. I. IMPROVING THE MECHANISMS FOR DEVELOPING EFFECTIVE MANAGEMENT STRATEGIES IN HIGHER EDUCATION //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2022. – T. 11. – №. 08. – C. 1-8.